

MANOLITO GAFOTAS

Miguel Albadalejo

Drac Màgic

drac.info@dracmagic.cat
www.dracmagic.cat

Sinopsi

Manolito Gafotas és un nen de Carabanchel que s'enfronta, com cada any, a l'arribada de l'estiu i les seves conseqüències: els amics marxen, el seu pare és fora perquè treballa de camioner i la seva mare s'ha de fer càrrec tot el dia d'ell i del seu germà, a qui anomena "el imbecíl". Amb ells també hi viu l'avi, un home bo i comprensiu que calma pacientment tots els seus dubtes. Manolito ens explica el seu estiu convençut que cadascuna de les coses que li passen són extraordinàries i aconsegueix donar, alhora, una visió optimista i melancòlica de la infància, els amics i la família.

Objectius pedagògics

- Descobrir altres narradors i narracions: la vida d'un nen explicada per un nen.
- Identificar els escenaris de la infància: família, escola, amics i imaginació.
- Conèixer un retrat de la classe mitjana espanyola.
- Conèixer els referents cinematogràfics del film (comèdia de família, cinema italià, cinema espanyol...).
- Comprendre el concepte d'adaptació cinematogràfica. Conèixer el precedent literari i comparar-lo amb la versió cinematogràfica.
- Valorar els sentiments que fonamenten el comportament dels personatges.

Procediments

- Visionar la pel·lícula i comentar-la a classe. Comparació amb l'original literari.
- Atribució a cadascun dels personatges d'un valor simbòlic dins de la narració i esquematització

GUIA DIDÀCTICA**Direcció:** Miguel Albadalejo**Guió:** Elvira Lindo i Miguel Albadalejo, sobre el personatge creat per Elvira Lindo**Música:** Lucio Godoy**Fotografia:** Alfonso Sanz Aiduán**Producció:** Espanya, 1999**Interpretació:** David Sánchez del Rey, Adriana Ozores, Roberto Álvarez, Antonio Gamero, Alejandro Martínez i David Martínez**Durada:** 88 minuts

conceptual del grup: quin és el personatge que vertebrava l'acció i com és, quins són els personatges que l'envolten i com són, què representa cada personatge, etc.

- Descripció física i psicològica de cadascun dels personatges. Exercicis d'adjectivació i d'enriquiment lèxic.
- Estimulació de la narració: fomentar la descripció de successos. Confeció individual de la sinopsi

Actituds

- Valorar el poder de la imaginació per explicar la realitat. Incentivar en l'alumnat la capacitat per explicar el que li passa i el que l'envolta.
- Valorar positivament els sentiments de generositat i solidaritat.
- Plantejar solucions als conflictes quotidians.
- Comprendre quins són els espais propis de la infància: pares, escola i la pròpia personalitat.

Un narrador com nosaltres

Manolito Gafotas és la història d'un estiu qualsevol contada per un nen observador i inquiet. En aquest sentit, la primera idea que cal desenvolupar és la de la narració en primera persona: la pel·lícula és conduïda per la mirada i els comentaris d'un nen que participa en tots els esdeveniments que succeeixen. Narrar en primera persona, doncs, suposa parlar i participar, mirar i fer alhora. Això és el que fa des d'un bon principi el nostre personatge, contar-nos el que veu i sent amb la mateixa espontaneïtat amb què es comporta. D'aquí neix un dels encants del film: implicar el personatge en la seva explicació; d'aquesta manera, el to de la narració té les mateixes característiques que el personatge, i la història és innocent quan Manolito no dissimula la seva innocència, és atrevida quan no amaga el seu atreviment, és curiosa quan mostra tota la seva curiositat, és generosa quan tothom es predisposa a la generositat...

Aconseguir aquesta implicació entre la història i el personatge (i més tard, i com a conseqüència, en l'espectador i l'espectadora) era un dels objectius de l'escriptora Elvira Lindo quan va crear el personatge, el 1988. Llavors, *Manolito Gafotas* era només una veu, perquè va néixer a la ràdio. El 1994 va convertir-se en personatge literari i el 1999 va prendre el cos humà amb què l'hem conegut a la pantalla: "Manolito se me ocurrió una tarde en la radio. [...] Un día necesité la voz de un niño en un *sketch* que había escrito y pensé que podía ponerla yo. [...] En esa voz estaban las voces de muchos niños con los que fui al colegio, estaban las voces de muchos chavales que jugaban en el parque de atrás de mi

casa... Poco a poco el personaje fue teniendo un nombre, una familia, un barrio, ¡Carabanchel Alto!, y una personalidad. [...] De eso está construido el personaje de Manolito Gafotas, de lo que yo soy: celos, ternura, bondad, complejos y unas ganas tremendas de ser querido y comunicarse con los demás. Manolito es auténtico porque está hecho siguiendo mi pensamiento sin pudores, sin demasiadas trampas"

No costa gaire creure's el que ens explica Manolito: les coses que li passen són tan habituals que probablement ens reconeguem en més d'una situació. El que el fa únic és la manera com ens ho explica, aquesta barreja d'atreviment i culpa que ens permet comprendre tots els seus errors i compartir els sentiments que els inspiren. Bàsicament, però, Manolito és un nen contemporani i semblant a nosaltres: té una família, una escola, uns amics. Com són aquests tres espais en la seva vida?

L'organització familiar és la que més condiciona la vida d'en Manolito. La història que coneixem, a més, coincideix amb un estiu en què els amics marxen i l'escola descansa, de manera que la seva incansable capacitat d'observació es concentra en la descripció del dia a dia familiar. I en el dia a dia estival, la mare ocupa la major atenció. Cata és una mare enfeïnada i amoïnada, permanentment activa i atenta al que fan els seus fills i que ha d'assumir tota sola el pes de la casa, ja que el seu marit, Manolo, és camioner i es passa més de la meitat de l'any fora de casa. Però Cata és també tendra, generosa i comprensiva. Manolito s'adona de la càrrega tan feixuga que ha d'empènyer cada dia la seva mare i s'esforça a ajudar-la, però la seva inexperiència sovint fa que les coses li surtin a l'inrevés i tot sigui encara més difícil per a tothom. Si Cata perd els nervis i li aixeca la veu amb facilitat, Manolo, el pare, es mostra comprensiu i pacient amb els seus capricis i desastres. Passa tan poc temps a casa, que ha de concentrar tots els seus esforços paternals d'una vegada. D'altra banda és un home més reflexiu que Cata i quan estan junts formen una parella alhora equilibrada i intensa, plena de desig i energia, en conflicte pel diferent tracte que donen als seus fills, però compromesa per l'afecte, l'enyorança i el respecte mutu. L'avi és un altre exemple de permissivitat i comprensió: viu

sense obligacions i es dedica a escoltar i a aconsellar el seu nét, guardant-li i confiant-li tots els secrets que calguin. Manolito l'estima molt. I finalment hi ha el seu germà, "el imbècil", un clàssic personatge secundari –un personatge secundari és aquell que no ocupa l'atenció de la història però que participa d'alguna manera en la vida del protagonista– que mereix el tindre menyspreu d'en Manolito, pel seu comportament capriciós i egoista; tanmateix, el propi de qualsevol nen de tres anys.

Però Manolito comparteix el seu temps i el seu espai –és molt important entendre on viu Manolito; Carabanchel Alto és un clàssic barri madrileny de població obrera– amb molta més gent. La mestra, a qui gairebé no tenim temps de conèixer, sembla també una persona tendra i bondadosa que es veu superada per la força d'un grup de nens tan inquietos i directes. Els seus amics, un altre exemple, semblen importantíssims en el seu món. Desafortunadament, però, l'estiu els separa i poca cosa en podem saber, però la força de la història ens permet imaginar una tardor i un hivern plens d'amics, diàlegs sense talls i malifetes amb somriure.

Proposta d'activitats

- Llegir i comentar el text següent. Subratlla i busca al diccionari el significat de les paraules que no coneguis:

“Manolito se parece a los niños de la realidad, y se distingue de los niños de la literatura infantil, en la que vive mezclado con los adultos y atento a ellos, observándolos y convirtiéndolos en personajes de la fábula que él mismo inventa, del cuento que siempre está hilvanando y contándonos. Por eso el mundo de Manolito es a la vez vulgar y fantástico, porque tiene la extrañeza y el asombro de la infancia y la gastada normalidad de las vidas comunes, la mezcla de la pura imaginación y de los síntomas de los anuncios, de la candidez no vulnerada y de las películas de las tortugas ninja [...]”.

Antonio Muñoz Molina

- Adjectivar amb el major nombre possible de paraules cadascun dels personatges, incloent-hi els secundaris. Intentar aportar-ne de nous, fent ús del diccionari.

- Fer una descripció detallada de totes les situacions que ens ofereix la pel·lícula (detallar-ne el succés en concret, els llocs, els personatges que hi participen, la resolució final, etc.).
- Fer un esquema en capítols (posant-li títols a cadascun) de tota la pel·lícula.
- Proposar un debat a classe sobre els conflictes domèstics que planteja la pel·lícula. Quins són els problemes quotidians que preocupen cadascun dels personatges? Què et semblen aquestes preocupacions?
- Llegir qualsevol dels llibres publicats de Manolito Gafotas i comparar-lo amb la pel·lícula. Buscar diferències i semblances. Comparar l'aparença física dels personatges en una i altra versió.
- Buscar en altres fonts (llibres, pel·lícules, còmics, sèries de televisió) altres personatges infantils semblants a Manolito i establir-ne les diferències.

- Analitza aquesta frase del director del film, Miguel Albaladejo:
“*Manolito Gafotas* no és una pel·lícula infantil, és una pel·lícula familiar que explica la història d’una família que s’estima molt i també es crida molt”.

- La pel·lícula comença amb l’arribada de l’estiu. Has sentit algun cop el que ens explica Manolito quan arriba l’estiu? Podries explicar-ho?

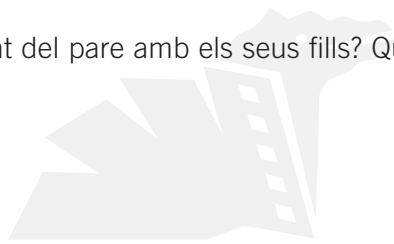
- Quines són les “catàstrofes” de què ens parla Manolito en començar la pel·lícula? Perquè creus que parla de “catàstrofe”?

- En un moment de l’acció, l’avi disculpa una mentida dient que era “piadosa”. Saps a què es refereix quan parla de “mentida piadosa”?

- Per què, amb tots els defectes i virtuts, Manolito Gafotas és un personatge que es fa estimar, en la pel·lícula?

- Quins són els personatges estables –els que pertanyen a la vida d'en Manolito abans de començar la història que ens explica– i quins són els inestables? Descriu-los.

- Com descriuries el comportament del pare amb els seus fills? Què en penses?

- Recordes alguna situació de la teva vida semblant a les que es presenten en la vida d'en Manolito? Si és així, explica-la.

- El barri d'en Manolito és Carabanchel Alto. Creus que existeix o que és una invenció? Sigui com sigui, podries fer una descripció del barri, fixant-te en l'arquitectura, la gent, la forma de parlar? Creus que en la teva ciutat hi ha un barri semblant?

- La pel·lícula comença al centre d'Espanya i acaba al mar. Creus que aquest canvi d'espai té algun significat? Canvia alguna cosa en els personatges quan canvia l'espai en què ens són presentats?
- La pel·lícula, com ja hem explicat, està contada en primera persona. Coneixes alguna altra pel·lícula en què el o la protagonista ens expliqui el que veiem? Quina?
- Un dels secrets d'en Manolito és que sap convertir allò comú (el que cada dia fem d'igual manera; menjar, mirar la tele, jugar amb els amics, conviure en família) en extraordinari. Com creus que ho fa? Seria capaç d'explicar un dia qualsevol de la teva vida en forma d'història, amb diàlegs, personatges, descripcions de llocs, principi, nus i desenllaç, etc.?
- Com definiries el sentiment de Manolito envers el seu pare? Algun cop has sentit alguna cosa semblant envers algú? Podries explicar-ho?